

Exam. Code : 214802

Subject Code : 3783

M.A. (Music Instrumental) Semester-II

AESTHETIC STUDY OF INDIAN MUSIC

Paper—V

Time Allowed—3 Hours]

[Maximum Marks—100

Note :— (I) Attempt any FIVE questions.

(II) All questions carry equal marks.

1. Describe the meaning and principles of Aesthetics in context of music. 20
2. Write in detail about the Nayak-layaka Bhed of Indian Music. 20
3. What is the importance of aesthetic elements in the performance of music? Support your views with examples. 20
4. Write an essay on Raga and Rasa. 20
5. 'Indian Musical Instruments have great impact in the background music of Indian films.' Express your answer with special reference to Sitar, Shehnai, Flute, Violin, Tabla and Sarangi instruments. 20

6. Is there any relation of Ragas with Time and Season ?
Express your views with examples. 20
7. What is the role of Taal in generating the aesthetics in Music ? 20
8. Describe the importance of Raga-Ragini Chitran in strengthening the relationship of Ragas with emotions. 20

(Punjabi Version)

ਨੋਟ : (I) ਕੋਈ ਪੰਜ ਪਸ਼ਾਂ ਕਰੋ।

(II) ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਬਰਾਬਰ ਹਨ।

1. ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸੁਹਜਾਤਮਕ ਦੇ ਅਰਥ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। 20
2. ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਨਾਇਕ-ਨਾਇਕਾ ਦੇ ਦੋ ਸਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਲਿਖੋ। 20
3. ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸੁਹਜਾਤਮਕ ਤੱਤਾਂ ਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ ? ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਸਹਿਤ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰੋ। 20
4. ਰਾਗ ਅਤੇ ਰਸ ਤੇ ਇਕ ਨਿਬੰਧ ਲਿਖੋ। 20
5. 'ਭਾਰਤੀ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਪਿਠਭੂਮੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਸਾਜਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ।' ਆਪਣੇ ਉੱਤਰ ਨੂੰ ਸਿਤਾਰ, ਸ਼ਹਿਨਾਈ, ਬੰਸਰੀ, ਵਾਇਲਨ, ਤਬਲਾ ਅਤੇ ਸਾਰੰਗੀ ਸਾਜਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ। 20

6. ਕੀ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਮੌਸਮ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸੰਬੰਧ ਹੈ ?
ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟਾਉ। 20
7. ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਸੁਹਜਾਤਮਤਾ ਨੂੰ ਉਭਾਰਨ ਵਿੱਚ ਤਾਲ ਦੀ ਕੀ
ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ ? 20
8. ਰਾਗਾਂ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਸੰਬੰਧ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ
'ਰਾਗ-ਰਾਗਿਨੀ ਚਿਤਰਣ' ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। 20

(Hindi Version)

ਨੋਟ :— (I) ਕੋਈ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।

(II) ਸਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਅੰਕ ਸਮਾਨ ਹੈ।

1. ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਨੇ ਸੌਂਦਰਯ ਦੇ ਅਰਥ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ
ਕਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। 20
2. ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਨਾਇਕ-ਨਾਇਕਾ ਭੇਦ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੇਂ ਵਿਸਤਾਰਪੂਰਵਕ
ਲਿਖੋ। 20
3. ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਮੇਂ ਸੌਂਦਰਯ ਤਤਵਾਂ ਕਾ ਕਥਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ?
ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਸਹਿਤ ਅਪਨੇ ਵਿਚਾਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ। 20
4. ਰਾਗ ਅਤੇ ਰਸ ਪਰ ਏਕ ਨਿਬੰਧ ਲਿਖੋ। 20
5. 'ਭਾਰਤੀ ਫਿਲਮਾਂ ਕੇ ਪ੍ਰਥਮ ਸੰਗੀਤ ਮੇਂ ਭਾਰਤੀ ਵਾਦਯਾਂ ਕ
ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ।' ਅਪਨੇ ਉਤਰ ਕੋ ਸਿਤਾਰ, ਸ਼ਹਨਾਇ, ਬਾਂਸੁਰੀ,
ਵਾਯਲਨ, ਤਬਲਾ ਅਤੇ ਸਾਰੰਗੀ ਵਾਦਯਾਂ ਕੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਦਰਭ ਮੇਂ ਸਪੱਸ਼ਟ
ਕਰੋ। 20

6. क्या रागों का समय और मौसम के साथ कोई सम्बन्ध है ? उदाहरणों सहित अपने विचार प्रकट करें। 20
7. भारतीय संगीत में सौंदर्यात्मकता को उभारने में ताल की क्या भूमिका है ? 20
8. रागों तथा भावात्मकता के सम्बन्ध को सुदृढ़ बनाने में 'राग-रागिनी चित्रण' के महत्व का वर्णन करें। 20